

IDŐK TANUJA.

(EGYETEMES MAGYAR UJSÁG.)

**Szerkesztői szállás és kiadó-
hivatal:**

mólnár-utca, 14. sz. a.

Szerk. iroda: váci utca, 19. sz. 2. em.

Előfizetési feltételek:

Pesten házhozhordással, valamint vidé-
ken postai széküldéssel egész évre
16 frt., fél évre 8 frt., negyedévre 4 frt.

Megjelenik a lap vasárnapokat és ünne-
peket kivéve mindennap.

Hirdetések háromszor hasábozott soraért
vagy annak helyéért 5 ujkr. s 30 ujkr. bé-
lyegdíj számítatik.

Angolország s az egyházi állam.

IX.

(B.) A római börtönökről szólván, tompa morajt hallunk, melyből ezen vád hallatszik ki: „De az *inquisitio*, a rémes *inquisitio* örökös szégyenfolt Róma törvénykezési rendszerében!” A párisi „*Presse*” néhány év előtt a római inquisitót olvasóival meg akarván ismertetni, mondotta: „Egy napon a köztársaság (az 1849-ki forradalmi köztársaság) kormánya, más alkalmas helyiség hiányában, kénytelen volt az inquisitio épületében istállókat készíttetni a nemzetőrség tisztérsége számára. A domonkosrendi pater inquisitor még ott lakott, mert a római nép a szerzetesek iránti mély gyűlölete dacára, nem akarta őket háborgatni. Az inquisitor a kormány rendeletének csak üres protestatióval szegült ellen; hagyták őket protestálni, és a szükséges intézkedés megtörtént. De midőn a lovak elhelyezése egy falnak áttörését tette szükségessé, a dolgozó kőművesek fal-türegre akadtak, mely csakhamar rejtékajtónak ismertetett föl. Tekintve azon titokteljes fátyolt, melybe eddig az inquisitio burkolózott, igen természetes volt, hogy a jelenlevők kíváncsisága felfokozva lőn (!). Folytatták tehát a kutatást, s amint a torlasz kimozdított, földalatti keskeny üregbe jutottak, mely nedves, világosság s minden nyílás nélkül volt; pallóját a temető-hez hasonló kövér, fekete föld képezte. Itt-ott régi s már elmállott ruhadarabok foszlányai heverték; azon szerencsétlenek ruháiból voltak azok, kik fölülről ide letaszítottván, itt éhen, vagy sebeikben elhaltak. Ezen penészes rongyok között találtatott egy bajocco VII. Pius idejéből, s arról bizton meglehet határozni az időt, melyben a sötétség s a kétségbeesés ezen barlangja még nem volt befalazva. A kövér s nyirkos föld fel-

turatván, csakhamar emberi csontokra s hosszú nőhajzat maradványira akadtak. A felfedezésnél jelenvolt személyek vittek magukkal mind ama földből, mind azon hajzából, emlékül a papság zsarnokságára.”

Ily ostoba mesékkel mulattatja a „*Presse*” béketűrő olvasóit. De halljunk egy szigorú pártatlansággal író francia történetírót, az majd megmondja, hogy mi a való ama történetben, melyre a „*Presse*” céloz, s melylyel annak idejében az egész egyházellenes sajtó oly nagy zajt csinált: „A római nép, mondja *Balleydiér* Alfonz, ritka színjátékra hivatott meg, melyre egész hónapon át készültek törtétek. Az inquisitio palotájának kapui kitértek előtte, hogy az előbbi kormány zsarnokságának bizonyosságait saját szemével láthassa, kezeivel foghassa. A jelenet nagy gonddal készítettetett elő. A szomszéd csontház adta a leg-hatásosabb disztiményeket; s csakugyan itt-ott kinzó eszközök szomszédságában fehérülő csontokat lehetett látni. Egy női s pompás fekete hajzattal ékített csontváz mindenekelőtt csodálatos hatást gyakorolt. Mindamellet minden értelmes ember, ki ezen forradalmi comoédiát közelebb vizsgálta, az emberi csontok ezen halmazában könnyűszerrel észrevehette a kutyacsontokat, melyek az inquisitio kegyetlensége miatt boszuért az égbe kiáltottak. A forradalmi dramaturgusok ily módon csináltak történetet!.*) Az egész történet tehát nem volt egyéb, mint a római nép együgyűségére spekuláló ravaszság s család, melylyel *Mazzini* s a forradalom többi hősei a pápai kormányt meggyalázni akarták.

Ha a „*Presse*” titokteljes fátyolról szól, melybe eddig az inquisitio burkolózott, avval

*) Histoire de la revolution de Rome, Vol. II. Genève, 1851. pag. 54.

Teljes-számú példányok még megrendelhetők.

csak saját tudatlanságát árulja el, különben tudná, hogy minden egyházi compendiumban az inquisitio, vagyis igazi nevének mondva, a szent officium szervezete, s hatásköre le van írva; tudná, hogy a sz. officium egyike azon számos római congregatióknak, melyek a sz. atyát az egész kath. egyház kormányzatában segítik, hogy annak elnöke maga a pápa, tagjai: a bibornokok, mind éltes, tiszteletreméltó, tapasztalt férfiak; ezeket támogatják tanácsukkal az érsekek, püspökök, s a szerzetes rendek leg tudósabb főnökeiből válogatott consultorok; tudná, hogy a sz. officiumnak joghatósága kettős, t. i. tanítói s büntető a bűnvádi esetekben, s hogy az leginkább az első irányban tevékeny. P. o. a szent officiumhoz tartozik felelni oly kérdésekre, melyek az egész világból a szentségek kiszolgáltatása ügyében Rómához intézettek. Vagy ha valamely könyvben valamely tévtan foglaltatik, s az illető püspök eziránt Rómában tudakozódik, a választ a sz. officium adja. — A sz. officium büntető joghatóságához tartoznak a hit ellen elkövetett vétségek, p. o. a káromkodás, a szentségek elleni tiszteletlenség, a kétnejség, mint a házasság szentségének megtörése, az egyházi rendeknek lopva fölvétele, hamis csodák, jövedelmések terjesztése, stb. Hogy minő szeliden jár el a sz. officium ilyenmü vétségek megbüntetésében, erre csak egy esetet hozunk föl. Az 1848-ki római forradalom idejében a forradalom vezéreinek csak egyetlen egy apácát sikerült köteleességétől eltántorítani. A szerencsétlen nő, elhagyván záróját, tilos viszonyban élt a lázadók egyik vezérével. A rend visszatérte után, romlott nők javítására célzó intézetbe utasított; ebből állott egész büntetése az adott botrány miatt. De a „Presse” ez esetből jóformán nagyhatású regényt csinálанд, melynek tárgya egy fiatal apáca leendő, kit a római inquisitio elevezen befalaztatott azért, mivel amannak fiatal szívét Amor, egy római lovag alakjában, nyilaival megszebette.

Történeti igazság, hogy Rómában vallása miatt egy eretnek sem vesztette életét, bármily makacs és vakbuzgó, s magaviselete bármily kihívó volt legyen. A katolikus Róma a bűnösökkel nem csak hogy nem bánt kegyetlenül, sőt inkább az igazságot mindig kegyességgel párosította. Neki kitűnő nagy része volt az európai büntetőjog javításában, mint ezt a tudós Baluffi bibornok egy külön munkában bebizonyította*). „Csak úgy valaki, mondja a protestans Guizot, a bölcseszeknek, p. o. Benthamnak munkáit, s bámolni fog az általok ajánlott s az egyház

*) Die römische Kirche u. s. w. 12. Cap.

által már régóta használt büntető eszközök közötti nagy hasonlatosság fölött. Róma jótékony befolyása kettős irányban hatott, t. i. a népek erkölcesének szelidítése, és a fejedelmek törvényeinek javítása által. A spanyol inquisitiot illetőleg, nem emelt-e II. Sixtus Ferdinánd királynál panaszt ezen törvényszék mérték nélküli szigorúsága ellen? A római pápák örök dicsőségére legyen mondva, ők a spanyol inquisitiot soha sem pártolták, hanem mindeneképp iparkodtak annak hatalmát megszorítani. X. Leo azt elakarta törölni, III. Pál, IV. Pius, XIII. Gergely pedig minden erejükből ellenszegültek azon törvényszék felállításának a nápolyi királyságban s a modenai hercegségben, mikor ezen tartományok a spanyolok birtokába jutottak. A német tudós, dr. Heffele önálló munkában*) bebizonyította, miként iparkodott Róma a spanyol inquisitiot eredeti rendeltetésére visszavinni s annak eljárását mérsékelni. Egy jólelkü ember sem fogja tehát a pápáknak felróni ezen törvényszék kegyetlenségét, mely egyébként, mellesleg legyen mondva, sok történetirő által túlzottan festetik.

„Egy napon, mondja az angol parlamenti tag, Maguire, kíváncsi lévén saját szememmel látni az „inquisitio börtöneit”, elmentem egy angol barátommal a sz. officium épületébe, mely jelenleg a franciák által kaszányának használtatik. A szolgálatot tevő francia tiszt szives volt nekünk megmutatni az egész nagy épületet. — Gyors léptekkel s vétkes közömbösséggel szittünk át nagy teremeken s pompás csarnokokon, melyek részben igen híres mesterek szép frescóival voltak ékítve, annyira fűzött minket a kíváncsiság látni a börtönöket. De minő csalódás! Oly börtönöket, minőket az ember az inquisitioról szerzett regényes képzelődésében magának gondolt, nem találtunk; hanem találtunk helyettök tágas, világos termeket, s pedig nem a föld alatt, hol a regényolvasó „a papi zsarnokság áldozatait valamely sötét s nedves börtön mirigyos légkörében senyvedni” gondolja, hanem a második emeletben. Nem lehet valami közönségesebb s kevésbé nevezetes helyiségeket képzelni, mint a római inquisitio börtöneit. Hogy az illusio végkép megszünjék, még fákkal kiültetett kertre is akadunk, melyben a foglyok azelőtt naponta sétálhattak, s pedig láncok, békók s mindazon dolgok nélkül, melyekkel az élénk képzelődés az inquisitio foglyait ékíteni szokta.”

A mondottak után már most tudjuk, hogy mit kell tartanunk a Times-nek következő kifa-

*) Leben des Cardinal Ximenes, stb.

kadás
nőkbe
kat c
Ha a
tosság
neki o
na err
na vis
irt: „
tere v
tő mó
tönébe
melye
azokat
valósu
hátunk
pedig
fonte
néhány
leteről
sok ha
a róma
matio
tanui.
kodott
ját elis
vedésé
mivel
kegyet
A Tow
Jánosn
börtön
nejétől
pot kü
a zsarn
melyre
a vérp
scher r
ni, mel
a falba
vire, p
egy ma
regi, D
a régi
lyének
A
Tamás
ni Edm
Arto J
lálni, h
valli ka
hogy k
melyek
fönöks
mazta

özök kö-
jótékony
népek er-
örvényei-
illetőleg.
ynál pa-
szjoruz-
sóságára
iót soha
arkodtak
azt el a-
Gergely
azon tör-
vénységben
tartomá-
A német
bizonyít-
ol inqui-
s annak
ber sem
ényszék
léleg le-
ülzöttan

lamenti
neimmel
egy an-
mely
szasznál-
ves volt
tet. —
gel si-
esar-
esterek
tt min-
e minő
ber az
ésében
talál-
pedig
i zsar-
es bör-
ndolja.
ralami
sége-
tőneit.
fákkal
gályok
békók
élnek
okta.“

hogy
kifa-

kadásáról: „Az utóbbi években a római börtönökben elkövetett gyalázatoságokhoz hasonlókat csak a spanyol inquisitóban lehet találni.“ Ha a *Times* a börtönökben elkövetett gyalázatoságokkal akarta olvasóit mulattatni, kár volt neki oly messzére menni; közelebb is talált volna erre tárgyat; csak saját szavaira kellett volna visszaemlékeznie, melyeket két évvel előbb írt: „A birminghami börtön oly jelenetek szünetére volt, melyek szemtanuk által iszonyt gerjesztő módon rajzoltattak le. . . . Ezen város börtönében valósággal oly jelenetek fordultak elő, melyeket költeneynek tartana az ember, ha azokat Dickens regényeiben olvasná.“ *) Itt is valósul a költő mondata, hogy saját bűneinket a hátunkon hordjuk, s így nem látjuk, felebarátunkét pedig a mellünkön szem előtt tartjuk. A *Times* főntebb említett kifakadása feljogosít minket néhány szóval emlékezni az angol inquisitio éptületeről, a *Tower*-ről, melyre az angol katolikusok hasonló érzelmekkel tekintenek, milyennel a rómaiak a colosseumra; mert az angol reformatio korában ott vértettek el sz. hitünk vértanúi. Itt szenvedett *Morus* Tamás, mivel vonakodott VIII. Henriknek vallásbeli suprematiáját elismerni. Itt kezdette el Jézus Krisztus szenvedésének leírását, melyet be nem fejezhetett, mivel jóval előbb kivégeztetése előtt hallatlan kegyetlenséggel az írószerektől megfosztották. A *Tower* véres tornyában lehet olvasni *Fischer* Jánosnak a rochesteri püspöknek nevét, ki bebörtönöztetett, mivel Henrik elválását törvényes nejtől ellenezte. III. *Pál* pápa a bibornoki kalapot küldötte el neki: „Nem bánom, kiáltá erre a zsarnok, lesz gondom, hogy ne találjon fejet, melyre a kalapot tegye!“ s a sz. életü püspököt a vérpadra küldé. Ama borzasztó börtönben *Fischer* neve mellett más feliratokat is lehet olvasni, melyeket más hitvallók utódaik tanulságára a falba karcoltak; az egyik így hangzik: *Deo servire, poenitentiam inire, fatis obedire regnare est*; egy másik: *Omnes honorate, fratermitatem diligite, Deum timete*. Magasztos tanok, melyeket a régi katolikus London tiszteletreméltó ereklyéknek lehet nevezni!

A *Tower*ben szenvedett egy időben: *Pond* Tamás, *Metham* Tamás, *Cotham* Tamás, *Campiani* Edmund, *Brianti* Sándor, *Bosgrawe* Jakab, *Arto* János s még sok más, kiknek neveit elszámolni, hosszú volna. A londoni, axiholmi s belle-valli karthausiak priorjai *Cromwell*hez mentek hogy közöljék vele lélekismereti furdalásaikat, melyek nem engedik meg nekik a királyi vallási főnökségének elismerését. A zsarnok avval jutalmazta meg bizalmas közeledéseket, hogy őket

*) *Times*, 1853. szept. 15.

palotájából azonnal a *Tower*be vitette, 5 nap mulva pedig még két más társukkal megnyúzta s négy felé szaggattatta. A *Tower*ben vértettek el *Polus* bibornok testvérei, lord *Montague* és sir *Pole* *Gottfrid Courtney* Henrik exeteri marquis és sir *Nevil* Ede. Ugyanott fejeztetett le az említett bibornok anyja, kinek egész bűne abból állott, hogy ily fiúnak anyja volt. A tisztos matrona, midőn a vérpadra vezetettet, felkiáltott: Boldogok kik az igazságért üldözést szenvednek! A *Tower*ben sínlődött: *Povel*, *Abel* és *Featherstone*, kiknek egész bűne abból állott, hogy katolikusok; *Barnes*, *Garret* és *Jerome*, mivel protestansok voltak; az elsők mint árulók felakasztattak meg négyfelé aprítottak; ez utóbbiak pedig mint eretnekek megégettettek. VIII. Henrik szintugy kegyetlenkedett Luther követőivel, mint az ő vallási suprematiáját elismerni nem akaró katolikusokkal. A vértanuk ily jegyzékével egy egész kötetet lehetne betölteni. — Hogy az angol jellem mai napig sem vesztett semmit kegyetlenségéből, kitűnt azon vértfagylaló kegyetlenkedésekből, melyeket az angolok a keletindiai lázadás elnyomása alkalmával elkövettek, s melyek miatt az összes európai politikai helyzet és láthatár mai nap . . .

Pest, febr. 27.

(L—y.) Mint borus időjáráskor, midőn a legsötétebb felhők annyira összetorlódnak, hogy a föltekintőt zápor, jégeső- vagy épen felhőszakadással fenyegetik; ugy tűnik föl az európai politikai helyzet és láthatár mai nap . . .

Azon hírek, melyek a Tuileriák és a Vaticán közti kiengesztelődésre nézve az európai journalisticában körutat tőnek, csakugyan nem voltak alapnélküliek. Arról volt volna szó, hogy tegye ő szentsége Romagnát világi alkirálysággá, s ruházza az alkirályi méltóságot *Victor Emánuelre*. Febr. 22-ről azonban azt jelentették Párisból, hogy a szentszék ezen ajánlatot határozottan visszautasítá. Ugyancsak Párisból írják azt is, hogy ő szentsége inkább inkább inkénten formok behozatalán dolgozik. Ez volna s ez is lesz minden seregnél hathatós vészsere azon kormányoknak, melyet különben is mindig a keresztény szelldés és igazság szelleme lengett át és vezérelt.

A világi alkirályság el nem fogadásából sokan végleges szakítást várnak Napoleon és IX. Pius között. Mi nem várjuk azt. Annál kevésbbé fogjuk pedig várni, ha alappal bírónak bizonyul be azon angol távirat, melyet lapunk tegnapi

számában az orosz-osztrák védszövetségre nézve mi is közöltünk.

Ennek valósulása esetére alighanem első kötelességének tekintendi Napoleon a szent székkel tökéletesen kiegyezkedni, s ekkép a világ összes jó katolikusanak aggodalmait megszüntetni.

Ha Napoleon nevezetes fordulatot nem ad politikájának, az orosz-osztrák szövetségbe csakhamar belépni fogjuk látni a poroszt is, és akkor meglesz ugyan az ötven év előtti *szövetség*, hanem aligha oly nyomatékmal mint akkor; miután egyrészt az angolok — a Palmerston-miniszterium erős lábon állván — nehezen vennének olyan állást III. Napoleon irányában mint őseik I. Napoleon ellenében; másrészt a mai Napoleon oly eszmékkel szerez magának a népeknél rokonszenveket, melyeket nagybátyja sem nem tudott, sem nem akart úgy felhasználni, amint hogy fél-század előtt hasztalan is szórta volna azok szikráit a népek közé.

E néhány tollvonásból is belátja a t. olvasó hogy az orosz-osztrák védszövetség, ha csakugyan létrejön Napoleonnak a sz. székkel való kiegyezkedését vonhatja ugyan maga után; de, ha való li terveinek kivitelét más időkre nem halasztja, nagyszerű s borzasztóan érdekes európai concertre készülhetünk; mely ha csakugyan bekövetkeznék, azok, kik az isteni gondviselésben hisznek, nyugodtan várnák a Legfőlségesből, hogy még a háboruk borzalmaiból is úgy az egyetemes emberiség, miként az egyes nemzetek boldogsága-, jóléte- s előhaladására nézve kedvező eredményeket fog eszközölni.

HIVATALOS.

Ő es. kir. Apostoli Főlsége sajátkezűleg aláírt oklevéllel, *széplaki Petrecherich* Albert kerületi főnököt Udvarhelyen mint a Szent-István-rend kis-keresztését, — az ausztriai birodalom bárói rendjébe legkegyelmesebben fölemelni méltóztatott.

Ő es. kir. Apostoli Főlsége f. évi febr. 20-ról kelt legfelsőbb határozatával a legutóbbi háborui események alatt kitünően tanúsított hazafias érzületek, a kormány rendszabályainak támogatásával tevékeny áldozatkészség s a hűszolgálatban időző önfeláldozással összekötött buzgalom elismeréséül:

a harmadosztályú vaskororonarenddel díjelengedés mellett gróf *Serényi* Alajos földbírtokost; *Pápay* István helytartósági tanácsost s gróf *Bruída* Jenő kerületi kapitányt; valamint

a Ferenc József-rend kis-keresztésével *Winkler* Ferenc kerületi kapitányt legkegyelmesebben fölszítteni méltóztatott.

Ő es. kir. Apostoli Főlsége f. évi febr. 15-ről kelt legfelsőbb határozatával *Záhora* János tiszteletbeli kanonokot, esperest s német-lipcei lelkészt, az egyház- s iskolában 50 évi érdemteljes működésének elismeréséül, koronás arany érdemkeresztelleg legkegyelmesebben fölszítteni méltóztatott.

LEVELEZÉSEK.

Brassó, február 17-én. A „kaszinóegyletet“ alakulandó itteni „magyar olvasóegyletet“ f. hó 15-én rendezte bál fényesen kiött ki. Az itt még eddig nem tapasztalt modorban „zsfölásig-tömört“ táncterem. karzat és ezekhez kapcsolott termek gyönyörű tannbizonyosság adák annak, miszerént Erdély különféle ajku népei harmónizálni nem csak tudnak, hanem akarnak is. E bálnak egy k jellemző oldala az, hogy a nemmagyarok a magyar önzéstelen jellemet és nemesen öszinte lelkét ismereni tanulják; mert láták annak bármely nyelvű honfival való fésztelei társalgását. Szünjék is meg a visszavonás és ártalmas önelcsigeterelés közöttük garázdálkodni. Eljön és virágozók az egye értés! Ez a nemzetek jóléte- s boldogsága megalapítását és fölvi ágazását legbiztosabban mozdítja elő. A közel 800 a. é. fr. jövdelem az alakulandó „kaszinóegyletet“ céljaira fordították. Várva várják a jobbjárásúkat ennek hovahamarábbi létrejöttét, mert akkor nem csak könyveink, hanem válogatott napilapjaink is lesznek, ami igenigen szükséges itten.

V.

Az Alföldről (febr. 21-én). T. Szerkesztő Ur! Erőnek erejével törekszem menekülni a mai nap hatása elől (igen, ma farsang utolsó napja van), de mind hiába! Szobában küszöbözök ér a sok torzkép. Talán megőszülne millió ember una mában, ha farsangkor le nem innák magukat. Aztán jönön akárki, s éptise újra a lerbombit szép erkölcsi erődöket, melyeknek ormain oly sokáig legett a fehér zászló. . . . Mondhatja nekem akárki, hogy a *szabad-ság* szent szó. Nem lesz a magyar akadémiai új és diéső nagy szótárban (szeretve üdvözölt Czuczorunktól) egy sem, melyet annyira félreértene nek az emberek mint épen ezt: „szabad-ság“. Politikai tekintetben már alig érti igazán valaki, mit jelent? egyéni fölfogás szerént meg valóban nem egyéb ez gyakorta a *legsötétebb vak-ság-nál*, melyben annyira megtéved az ember, hogy magyarán mondva azt sem tudja, hányadán van! — Holnap már ismét csendes lesz minden. De a jó hadvezérek azt tartják, hogy nem csak akkor kell az ellenségre gondolni, mikor az már a kapukat döngöti, hanem előbb, míg a védelmi eszközökről is lehet gondoskodni. A jó keresztények is hasonló szelleműl vannak áthatva a jövő iránt.

Mily jól esik lelkünk elé állítani ily békésen napokban a catholicismus szenteséges atyját, IX. Pius római pápát. Mily jól esik tudni, hogy míg a világ zajong, míg az uralkodók lelke is mint fölzaklatott tenger vízében háborog, míg a népek ezrei a hitetlenség ostaraitól egyre korbácsoltnak: az anyaszentegyház feje nyugodtan áll, mint amaz örök szikla, melynek szálaire Jézus Krisztus a mennyország kulcsait akasztá.

Úgy látszik, Napoleonra sem hatott közönyösen azon roppant erkölcsi erő esodálatra ragadó fölismerése, mely a pápa háta mögött — milliók keblében — az eget a földdel oly megdöbentőleg kapcsolja össze. Nem is mindennapi dolog az, midőn száz és száz milliók közös főpásztor azzal áll elő, hogy „igen, meghalok, de trón-, hazaáruló és esküszegő nem leszek.“ Miként a magas hegyek szirtoldalain végig simuló vízhang sebes kört von maga körül, s úgy adja vissza a kimondott szót: e pápai eltökélés is esodaerővel ragadta meg az egyházat, s már ott pirult, már ott lángolt fönséges arcán a vértanuságnak mennyből hulló reménycsókja. Ne is féltsen minket senki: ninesenek, és századok folytán sohasem is voltak a catholicismusnak fölmagasztalóbb diadal-győngyét, mint *szenevedési*. Tekintsünk meg például egy gyümölcsfát, vagy egy keresztény anyát, aki gyermekeit félti, mint a fa gyümölcseit. Mert minek a fa gyümölcses nélkül? Mily vonzó, mily bájtéljes ő a kiállott bánat után!

még
homlo

bizony
az is
hogy
József
pácsy
látásu
megle
vesség
kora e
ezen h
ékes k
püspök
van, az
meg. T
hető n
ket egy
mídn.
csanádi
ügyész
ban egy
ményt
kiható
magyar
kell nyi
De
Jövő alk
engedje
egyik sz
neudó
akaratu
künk —
írókn.
móra tře
jóra tře
batkát se

Fra
padán vá
csékély fe
a száraz
míg tegn
alakban a
Az a
követéhez
tetik, se
nyos alk
kelberg g
vartól, me
nak. Turin
hogy Nap
lős megnyi
lanságnak
is beszílik
tón is e cé
21-ről a R
hajlandó r
tett ígérete
Mint alább

*) Ige
boldog emlé
zélne velünk

még a nap sugarai is ragyogóbbak az anyának sima homlokán s a fának harmatos ágai.

Igaz, hogy nagy szerencsétlenségek szoktak néha bizonyos idősök kűszöbén birtelen bekövetkezni. Mert az is az isteni bölcsesség elhesztelt titkainak egyike, hogy megrettense a kishütteket. Ilyen volt (1848 ban) József nátor és József Magyarország priusának. (Kopácsnak) halála, kikhez az alkotmányos nemzet éleslátásu fiaii bizalom- s kegyelettel ragaszkodtak. Így igen meglepett bennünket magyar egyházunk egyik közkedvességi s lángbuzgalmu püspöke, Csajághy Sándornak kora elköltözése is az élők sorából. Maga a „Religio“ ezen hajdan, és csak nem rég is Csajághy nevéül annyira ékes *kincstár* szintén megrendült a hirre, hogy a csanádi püspök meghalt. Ah pedig a „Religio“ t hogy a miut most van, azon hatalmas karokon — *nem minden j-lenség rendült meg.* Tehát Csajághy elhunyt a magyar egyházban érzethető nagy veszteség*). Füllázította kegyeletes érzelmeinket egy szánandó lap értesítése a jeles püspök haláláról, midőn *agárdiáddal, vezett évek* után egy sorban azonnal a csanádi püspök haláláról tesz említést, s még nagy együgyűséggel hozzátveti: hogy „több magyar és német lapban egyházi kérdéseket fejtegetett, s irt néhány költeményt is“. Hát egy magyar püspökről, kinek messze kiható tudományos műveltségét félvilág ismeri, (minden magyar püspökről van szó) ily módonban, s ily renddel kell nyilvános lapban szólni?? —

De nem akarom ezuttal levettem hosszabbítani. Jöv alkalommal a magyar ruháról szolándok. Még is engedje meg T. Szerk. Úr! hogy az „Idők Tanuáj“-nak egyik számában Sarkadi Istvánnak nem sokára megjelentendő „Történet és szerelem“-féle beszéleire azon jóakaratu megjegyzést tegyem — miszerént S. István nekünk — az „Idők Tanuaja“ közönségének — nem *beszélyirők.* Mi, ha az iró jövőre is megtartja, amaz, eddig művészkéiben föllelhető zavart *chaotus* irányt, minden jóra törekvés nélkül, a „Történet és Szerlem“-ért egy batkát sem adunk.

Egy rendes munkás.

POLITIKAI MOZZANATOK.

Francia- és Olaszország. Európa politikai szinpadán változtak a díszítmények. A tegnapi lapok nem csekély fontosságu tudósításokat hoztak. Mi ezuttal csak a száraz tényeket fogjuk constatirozni, be akarván várni, mig tegnapi számunk legújabb közleményeit kimerítőbb alakban adhatnók.

Az angol kormány sürgönyöket menesztett Turinba követéhez, melyekben a szárd kormány figyelmeztetetik, semmi lépést elhamarkodva nem tenni és *bizonyos alkudozások eredményét bevárni.* Mint mondják, Stakelberg gróf is hasonló sürgönyöket kapott az orosz udvartól, melyekben igen határozott utasítások foglaltanak. Turinban különben azzal vigasztalják magukat, hogy Napoleon császárnak beszéde a törvényhozó gyűlés megnyitására majd véget vetend minden bizonytalanságnak (??). Rómában ellenben, valamint Párisban is beszélnek, hogy a *császár közeledni akar a pápához* s már tón is e célból lépéseket. Amint ugyanis Rómából febr. 21-ről a Reuterfele távirat tudósítják, a szent atya hajlandó *reformokra*, melyek által beváltaná Gaetaban tett ígéreteit, ahogy a pápai birtokok biztosítatnak. Mint alább kékkönyvi közleményeink végsoraiban érin-

*) Igen lekötelezne t. ügybarátunk, ha a fentiszezt boldog emlékü püspök életéből nevezetes vonásokat közölne velünk.

Szerk.

tők, a francia kormány mult évi szeptember havában a pápának egy javaslatot küldött át, mely alapul szolgálhattott az egyházállamban teendő reformokra. Abban a franciához hasonló közigazgatási és törvénykezési államrend ajánlatik. A világiak mindenemü hivatalra alkalmaztassanak. Polgári és büntető törvénykönyv bűntető perrendtartási, törvénykezési folyam két bíróság- s egy semmitő törvényezékben. államtanács. consulta a tartományi tanácsokból alakulva. tartományi tanácsosok a helyhatósági tanács kebeléből választva, — ezek képeznek az államszerkezetet. A legatiókban, Romagnában és a határvidékeken csak világi kormányzók alkalmaztassanak. Politikai vétségekért büntetésüket adassék. Az adó behajtás módja legyen olyan mint a francia, s e célból egy pápai bizottság tegye magát érintkezésbe a francia hivatalnokokkal. Ez főbb vonásaiban az érintett tervjavaslat. Mint mai számunk kékkönyvi közleményeinkből látható, a sz. atya készen nyilatkozott ezen reformtervet elfogadni, habogy biztosítást nyer, hogy az egyházállamhoz tartozó birtokokat mind visszakapja. Franciaország nem akarván, vagy, mint mondja, nem levén képes e biztosítást a sz. atyának nyújtani, az alkudozások cefelett félbeszakasztattak.

Florenéből írják, hogy a választási bizottság a bekebléztelső feltételeit ajánlja a követek részére adandó programnak. Ricasoli beittott egy demócrat-szellemű nyilatkozányt és a kormánynek „La Nazione“ című közlönye korholja a demócratáknak órást a bekeblézés ellen.

Az általunk is megemlített nápolyi katonai összeskütvés a római rendőrségnek utján, mely most Goyon kezeiben van, intott Ferenc király tudomására. Egy nápolyi szökött katona azzal kérkedett, hogy nem sokára magasabb ranggal remél visszatérhetni ezredhez; ezt meghallván néhány rendőri ügynök, egy csárdába vezették és ott leitatván őt, kicsalták belőle a titkok, s így értesítettett aztán a nápolyi kormány az összeskütvésről.

Említők a pápának egy levelét Chambord grófnak. E levél válasz volt a grófnak egy iratára, aki együttal a sz. atya érdekében Velencéből febr. 17-kén Villemainhez is a következő sorokat intézte:

„Uram! Ön nagy szolgálatot tett a vallásnak és társalommak, melyért kötelessnek érzem magamat Önnek köszönetemet nyilvánítani. Bizonyos politika az erkölcsi érzelmet s közvéleményt eléggé gyengének tartja arra nézve, hogy a buzgalom és kegyelet alszina alatt büntetlenül gyalázatos rablást helyeselhessen, támogathasson, miután határozott ígéretet tön gátolni e tettet, melynek kikerülhetlen eredményeül csakhamar mindentűt erőszak lépne a jog helyébe. Van-e birtok, mely a pápa világi uralmának régibb, törvényesebb s gengeségében is tiszteltreméltó volna, s amely többször lett volna biztosítva szerződészek által a világ nyugalomára nézve általánosan elismert szükségességénél fogva? Miként lehetne a századok e művében nem látni a Gondviselés intézkedését, mely biztosítani kívánta az egyház fejének (a keresztény polgárisultság főforrásának és tisztelt központjának) papi függetlenségét, melyre szüksége van szent és hűvös feladatának teljesítésére? Ki ne látná át, hogy ily szent jogot letipranni annyi, mint minden jogot megsemmíteni, ki ne látna át, hogy sz. Péter személyében a felségi jogot megrabolni általános fenyegetés minden souverain ellen, és ezredéves trónjának megdöntése annyi, mint minden trón támoszlopait aláásni? Valóban szomorító látvány, hogyan engedi magát Franciaország lelkismerete, szive, hagyományai és önérdelkei ellenére eszközöli oly vállalatokra, melyek csak új bonyodalmakat idézhetnek elő. Ezért csatlakoztak a közös veszélyben a riadalt hangozgató

püspökökhöz csakhamar mások is, szintoly bátrak, buzgók, oltalmára a jog és szabadság ügyének, mely mindkettő legmagasztosabb képviselője a pontifex és király személyében félreismerve és megtámadva van. De senkiesem tévő azt több erővel, észszel, tehetséggel és ékes-szólással, mint a „Franciaország, császárság és pápai méltóság” című irat híres szerzője. Nem olvashattam megilletődés nélkül, amit végsőoraiban a pápának, az oly szelid, bizalmas, nemeslelkű és oly keserűen megbántott pontifexnek mond. (Következnek Villemain iratából a végső sorok, melyekben a pápát felszólítja, hogy legyen kitartó és jogában a gyöngék jogát védelmezze.) Bár e szép meghatározások mindenkinek keblében viszhangra találnának! Mily sajnós, hogy e nyomás alatt, mely ma minden nemes érzést a szív mélyébe szorít vissza, az okos szabadság hiányában, mely miatt minden jog és elv az önkény martalékává lesz, Franciaországnak, a vallásnak és társalommak legdrágább érdekei nélkülöznek minden védelmet és biztosítékot! Fogadják közönetem kifejezését stb.

Henrik.

A párisi érsek, ki eddig meglehetősen tartózkodást tanúsított, dacára a miniszteri körleveleknek, újra hívvel ajánlja a pápai körlevelet; míg a toulousei és lyoni érseknek nemkülönböztetve a ródezi püspök a bőjti rendeletekben nagy buzgalommal védik a sz. atya világi hatalmát, meggyágyán, hogy a pápai körlevél egyházmegyéjük minden templomában felolvassassék s a pápaért imádkozzanak.

Turin tudósítások szerint, Cavour régóta dolgozik egy emlékiraton Velencét illetőleg. Közöltük, hogy Párisból is megszerzett sűrűn Bécsebe, mely a velencei állapotokról szól s ódácél, hogy ha Ausztria nem teljesíti a Villardineában tett ígéreket, a francia császár is felmentve érzi magát saját igéreteinek beváltásától.

Mint Milanóból írják, az ottani papság egy része nem akarja a szószéken felolvasni az érseki helyettes már említett körlevelét.

A legújabb tudósításokból sejtetheti hogy Franciaország és a sz. szék közt csakugyan történtek közelebb alkudozások. Napoleon császár alighanem szeretné a törvényhozó test ülését megnyitó beszédében jelenteni, hogy az olasz kérdés meg van oldva. A belga „Indépendance”-ban ellenben azt olvassuk, hogy Antonelli bíbornok válasza már Párisban van s ebben visszautasítja Thouvenel javaslatait s így a megkezdett alkudozások félbeszakasztattak. Hogy mik voltak ezen javaslatok, még nem tudjuk. Közöltük olvasóinkkal, hogy Anglia romagnai alkirályságot javasolt a pápa souverainitása alatt. Most meg azt hírlék, hogy a szard király igen tiszteletteljes levelet írt a pápának, melyben kérte, hogy az említett alkirályságot ruházza reá.

A „Times” fölemlíti Rouland miniszter köriratát a püspökökhöz. Nagy fontosságot helyez abban. Eddig — úgy mond — Franciaország politikai szabadsága védelmében az ultramontán egyház volt túnyomó. — Most a császár visszaszerelte azon tét, melyről uralkodása kezdetén lelépett, s azon hatalommal, melyet újból magához ragadott, azt teheti, amit akar. Ecclatant előzményekben nincs hiány.

Turnából írják, hogy a francia és piemonti udvarok már teljesen egyetértének mind Savoyának Franciaországra (Nizzáról szó nincs) mind pedig Közép-Olaszországnak a Minio és Po partjától a határvidékekig és a Cattolicaig (szerint Romagna is be van számítva) Szárdiniába való keblézése iránt; azt is hozzá teszik a tudósítások, hogy Anglia beegyezése bizonyos, Orosz- és Poroszországgé is majd megjön; ami pedig Ausztriát illeti, ezzel háborúra kerülhet ugyan a dolog, de hiszen ott van Nizza, amelynek átengedése még jó kőnc lesz

Szárdinia és Franciaország közt támadó- és védő szövetséget kötni.

— A bolognai dictator egy igen elágazott összeesküvést fedezett föl, mely a szent szék érdekében szövett. El van az terjedve egész Romagnán egészen Modenáig. Nem csak a falusi népség, hanem a városi lakosok is tömegesen akarnak fölkelni, összerontani a mostani kormánygépezetet. Egyedül Bolognában már kétszáz ötven hat egység fogott el, a közvélemény Romagnában, római tudósítások szerint, melyekből a főnebbi közlést is vettük, tökéletesen terrorisálva van. — A bir, hogy a nápolyi király a nagyobb mérvű lázadás első jelére megindítandja hadseregét Róma felé, nem valószínű. Csak azon esetben fognának a nápolyi csapatok a határvidékekre bevonulni, ha a piemontiak megszállják Romagnát.

Venillot Lajos megérkezett Rómába. Sok kiváló egyén látogatta meg. A bíbornok-államtitkár is már elfogadta őt.

A katolikusoknak a francia senatushoz intézett vádiratát Vativesnil szerkeszté, aki közoktatási miniszter volt X. Károly alatt. — A vádirat megmutatni igyekszik, hogy a lelkesmeret szabadságot teljesen csupán a pápa világi hatalmának épségben tartása mellett lehet megőrizni.

Egy párisi lelkész egy, a kormányhoz intézett iratában határozottan kijelenti, hogy őt semmiesem fogja visszariaszítani attól, hogy a szószékről úgy beszéljen, amint a lelkesmerete sugalja.

Szárdiniában és Közép-Olaszországban új erélyvel folynak a hadkészületek és mint állítják, az intézkedések a közép-olaszországi államok bekeblézésére Milanóból fognak történni a király otltélére.

Angolország. London, febr. 22. (Parlamenti tárgyalás). A felsőház tegnapi ülésében *Selkirk* lord előterjesztett indítványozza Elgin lordnak Malmesburyhoz írt leveleit a sinai ügyben. *Elgin* l. fölhasználja ez alkalmat, igazolni magát azon vád ellen, mintha a sinaiakkal igen szigorúan bánt volna. Fölemlíti a közte és Seymour admirál közt fömerlített véleménykülönbségeket s bevallja, hogy reményében igen csalódott, mert nem talált támogatásra, politikáját főleg az akkori nyomasztó körülmények közt érvényesíthetni. Különben elismeri a hajóhad szolgálatait s különösen megemlékszik Sherard Osbore kapitány folyami expedíciójáról s azon körülményről, hogy Japán megnyitott az angol kereskedésnek. Az indítvány elfogadtatott.

Az alsóházban *Palk* kérdi a külügyi államtitkártól: tettek-e Párisban az angol követnek közlést, hogy, ha Közép-Olaszország Szárdiniába kebelzettenék, Franciaország szükségesnek tartja, területét Savoyával növelni s a nemes lord képes-e ezen közlésre vonatkozó sűrűnyt előmutatni. *J. Russell* lord akkorra tartja föl választ az interpellációra, midőn Kinglake indítványát e tárgyban szönyegre kerülend. *Ball* kérdésére feleli *Palmerston*: hogy ha a bizottságilag elfogadandó határozatok által némi módosításokat tart a ház szükségeseknek a keresk-szerződésben, azokat egy pót-szerződménybe lehetne foglalni, melyeket a másik szerződések joga van aztán elfogadni, vagy elvetni. *Duncane* indítványozza a költségvetésnek tegnap elhalasztott indítványát, mely szerint belátván, hogy a jövő pénzügyi év növekedő kiadásainak fedezésére pénz kell teremteni, nem tartja a ház tanácsosnak, hogy a létező deficit a rendes bevételek apaszása által szaporítsassék s nem akarja, hogy az ország a jövedelmi adó tetemes fölemelése által várakozásban csalódjék. A költségvetés — mondja *Duncane* — nem hogy eloszlatná, sőt még növeli a pénzügyi gondalmakat; a borvám leszállítását és a papiradó eltörlé-

sét se
anyin
dal u
pénzü
előre
mált p
forrás
dik s
támad
szág
nem a
csönös
forrás
tolja a
nak ta
keresk
tikai t
oldalá
fontos
hogy a
Szoros
teszi a
Hennes
igazolb
tésnek
igen dt
delmi a
vita est
munka
vázsrá
szavaz

S
örkente
szerent
átenged
kikötőb
spanyol
nem tar
szerent
vényben
érintett
mányok
ják mag
teléseke
a hódítá

Az
hadtest
Andaluz
O'Donne
böl ide
a tenger

D
országge
hogy az
lesz tuln
igultság
lalkozás
kölesönk
államkö
napipara
ját dívat
topánt v

—
hogy né
tuába ki

összees-
en szöve-
n. Mode-
lakosok
a mostani
készség
agnában,
közlet
r, hogy a
elő jelére
Csak a határvi-
nak Ro-
kiváló el-
már el-
intézett
atási mi-
gmutatni
en csu-
mellét
zett iram-
fogja
eszéljen,
erélylyel
tézkedés-
Milano-
enti tár-
előter-
buryhoz
ez alkál-
maiakkal
Seymour
bevall-
alált tá-
körül-
a hajó-
Sherard
körül-
skedés-
kárkötő:
ogy, ha
Francia-
növelni
ürgönyt
aztán az
országban
merston:
ok által
keresk.
lehetne
ran az-
a költ-
szely-
kiadá-
a ház
vételek
ogy az
árakok
eane —
bonyo-
eltürlé-

sét sem lehet helyeselni most, midőn a jövedelmiadó annyira föl van esigázva; végre szükségtelen és egyoldalú keresk. szerződésen sarkallik a költségvetés. A pénzügyi év végével legalább is 13 millió font lesz az előre látható deficit. Minő hatást gyakorland ez a reformált parlamentre? A nem-egyesen adózás legelőszzerűbb forrásaitól eltekintve, a ház a jövedelmi adóhoz folyamodik s azt vagy fölfogja emelni, vagy pedig gyűlölség támad az adózás ellen, mi máris oly igen ártott az ország védelmi eszközeinek. A kereskedelmi szerződés nem alapszik sem a szamad kereskedés, sem a kölcsönösség elvén. Bedugja az a nem-egyesen adózás több forrását és az adórendszert évekre lenyitgözi. Gower pártolja a szerződést. *Baxter* Sir R. Peel korától fogva legjobbnak tartja ezen költségvetést. *Liddell* mind politikai, mind kereskedelmi tekintetben védi a szerződést. *Dodson* politikai tekintetben pártolja a szerződést, de annak keresk. oldalát támadja meg. De most a politikai oldal sokkal fontosabb a pénzügyi tekintetbenél. *Crowley* azt mondja, hogy a pénzügyi bonyodalmait a nagy készüldés okozta. Szorosabb keresk. viszony Franciaországgal lehetségessé teszi a fegyverkezési és erődítési kiadások apaszását. *Hennesey* nem tartja a theára rótt hadi pótlék föntartását igazolhatónak. *Northote* megjegyzi, hogy a költségvetésnek sok jó oldala van; de kérdés, nem izejtik-e meg igen drágán. *Aynton* pártolja a költségvetést s a jövedelmi adót állandósítani ohajtáná *Hubbard* indítványára a vita esztörtökre napoltatik el: (Közöltük tegnapi számunk „Legujabb rovatában hogy Ducean indítványára szavazásra kerüljön, a kormány fényes diadalt aratott, 116 szavazatnyi többséget nyervén.)

Spanyolország. Madridból kiegészítő tudósítások érkeztek a közlött béke-feltételekre vonatkozólag. Ezek szerint II. Isabella királynő Tetuan városnak és várának átengedését is kívánja; hajlandó azonban ezt valamely kikötőhelylyel az atlanti tengeren felelserélni. A tulzó spanyol párt, mely valódi keresztén hadjáratra számított, nem tartja kielégítőnek ezen békefeltételeket, melyek szeréntünk, tovább terjednek még, mint a spanyol körözvényben tett ígéréssel megegyezik; a spanyol beestlet, az érintett párt szerint, legalább is a marokkói part-tartományok nagy részét kívánja, és jelenleg azzal vigasztalják magukat, hogy a marokkói császár a mostani követeléseket nem fogadja el, és így nagyban fog folytatni a hódítási háború.

Az „Ind.“ tetuaní felevezője írja, hogy az ötödik hadtest felszerelése Pavia tábornok alatt erélyesen foly Andaluziában, és mihielt a 7000 ember megérkezik, O'Donnell azzonnal megindul Tanger ellen. A Havannahól ide rendelt hadihajók által megerősödött hajócsereg a tengeréről ostromolni fogja Tangert és tán Mogadort is.

Dunafelvidékek. *Bukarestből* írják, hogy az országgyűlés márc. 6-án fog összejönni. Tartanak attól, hogy az új választások alkalmával a reactionarius párt lesz tulnyomó. A szabadelvű körökben emiatt nagy az izgultság. A minisztertanács törvényjavaslatokkal foglalkozik a közelebbi országgyűlésre. — *Úti várn,* bélyeg, kölcsönkötés külföldön és más pénzügyi mütételek az államköltségvetés rendezésére. A hadügyminiszter egy napiparancsban mindenrangú katonának megiltija háját dívat szerént fölorozva, glacc-keztűt és fénymázás topánt viselni s a kádfot az utcákon esőrgögtetni.

Legujabb.

— *Verona,* febr. 25. Az „Unione által közlött hír, hogy négy huszártsz Lignanóban elfogatott és Mantuába kísértetett volna, föloltan.

— *Páris,* febr. 26. A „Moniteur közli a törvényhozó-

test márc. 1-jén történcndű megnyitásának programját. — Hoz továbbá egy rendeletet a francia ützerseg szervezése iránt. Az ugynevezett batteries de Park-ok (települtegek); megszüntetettek, a gyalog ütgek száma 20-ra emeltetik. *Három új ezred* alakítottak.

Turin, febr. 25. A hadügyminiszterium rendelete szerént, a régi szárd tartományokból négy korosztály 1830-tól 1833-ig fog ujoncoztatni. Ezen rendszabályt a lombárd altisztek és katonák besorozása által akarják indokolni, mely szükségessé teszi a régi tartományok szabadságos katonáival való egyesülést avégett, hogy a hadsereg szervezését szilárd lábra állítsák és egyformaságot hozzanak be a katonai oktatásban.

— *Milanó,* febr. 24. A „Lombardia“ jelenti: Az itteni helyhatóság Hudsonnak egy átiratot nyujtott be, mely meghazudtolja Normanby lordnak a parlamenten tett előadását a milanói állapotokról és a híresztelt rablási esetekről.

— A hivatalos gráci újságnak írják *Bécsből,* hogy Walewszky grófnak különös küldetésben történendő megérkezéséről keletkezett hír igen kedvező benyomást tön.

— *Páris,* febr. 24. A „Patrie“ szerencsét kíván magának ahhoz, hogy Ausztria lemond az összejöttközérről a közép-olaszországi ügyek rendezését illetőleg; Ausztriának politikája kilátást nyujt a nem sokára történendő kibéküléshez; Ausztriának mérsékeltsege magával hozza a többi hatalmak mérsékeltseget, és névszerént Szárdiniát, melynek királya hallgatni fog Franciaország tanácsaira. — F. hó 21-kén kelt római tudósítások szerént, a pápa Victor Emánuelnek azon iratára, melyben ez a határvidékek és Umbria végett alkudozásokat javal, tagadólag felelt, kijelentvén, hogy ő mindenre kész. —

— *Febr. 25.* Csütörtökön érkezett történt O'Donnell tábornagy és a marokkói császár öcse Muley Abbas közt. Ez utóbbi elfogadhatóknak nyilvánította a békefeltételeket és új határidőt kért, hogy császárját tudósítsa eziránt. A tábornagy megtagadta kérését azon nyilatkozat kíséretében, hogy neki szabadságában áll a körülmények szerént cselekedni.

TÁROGATÓ.

— Mai számunkhoz van mellékelve az előfizetési felhívás az „Akademia Könyve“ című költeményfüzetre, melyet nyomdászunk, t. Wodjéner F. ur az épitendő magyar akademiái palota javára ad ki. Magasztalni s ajánlani a korszerű eszmét — fölösleges, miután maga a felhívás, mely mindözt röviden elmondja, mellékelve van. Legszebb az, hogy a vállalkozó kiadó ur a jövedelemről mind a közönségnek, mind az Akademiának számolni ajánkózik. Mi, midőn a vállalat eszméjét helyeseljük, azon reményt fejezzük ki, hogy a költeményfüzetnek mind szerkesztője mind kiadója különös tekintettel lesznek arra, hogy a gyűjteményben mind a tiszta nemes iránny, mind a költészeti belbeésre nézve csak a bíralatot kiállyhat művekkal fogunk találkozni.

— *Reményi* hegedűművész folytatni fogja hangversenyeit. Az első már jövő szerdán (29-én) leend. Ezuttal a művész mint értesülünk bravour darabjának a „velencei carnevalt“ választotta, melyben a nehézségek netovábbját meglepő könnyűséggel győzi le a hegedűn.

— *A magyar hivatalos lap írja:* „A forradalom viharai alig látogattak meg egy várost is oly súlyosan, mint országos fővárosunkat, *Budát,* és az idő gyógyító keze bármennyire gyakorlá is üdvös hatását, nem egy köhalom és rommaradvány látható még ma is gyakran a város legjárabb részeiben. Azon idők keserű következményeinek lehető enyhítésére *Ó cs. k. Fensége* 1856 april 25-kén kelt

legmagasb határozatával 250,000 pfört méltóztatott föl-
ajánlani oly céllal, hogy az egy, csak két percentes köl-
csönképen a városközség biztossága mellett oly budai lak-
tulajdosoknak adassék ki, kiknek házaik az 1849-ki bu-
dai ostrom alatt elpusztítottak.* Az első tókerészet vizs-
safizetési határnapja azonban — mint az említett lapból
olvassuk — meghosszabbítottott.

— Miután a Duna már jégmentes az utas-szállító ha-
jók menetei *Pestről felfelé* f. hó. 23-kén, *lefelé* pedig f. 27-
kén kezdődtek meg. A közlekedés azonban egyelőre csak
Pest és Győr, s lefelé Pest, Zimony, Orsova, Gyurgyevó és
Galacz közt történik. A *Szárán* marc. 1-jén indulnak meg
a hajók.

— A zenede *Thern Károly* „Magyar ábránd“-ját,
mint az 1859-ki pályaművet, diszes kiállításban kiadta.
E zenemű azonban műárosoknál nem szerezhető meg, min-
tán azt csak a zenede-részvényesek kapják.

— A magyar Akademia palotájára Konstantinápoly-
ban a középosztálynak eddig 70 darab császári aranyat
adokztak.

— A nemzeti színházban rövid idő múlva nagy hang-
verseny fog tartatni a horvátországi szűkölködők jölse-
lésére.

— (Tábori papok szükségeltetnek Erdélyben.) A es.
kir. serezek létszámának új szervezése következtében
az erdélyi püspöki megye, mely eddig öt ezredet tartozott
tábori papokkal ellátni, még három tábori papnak kijelölé-
sére köteleztetvén, miután ily köteleztetésnek a megyében
még mindig sajnosan érzett papok hiánya miatt megfelelni
nem képes, fölkéretnek azon t. e. egyházi férfiak, kik a ma-
gyar és német nyelvet bírván, tábori lelkészi állomást el-
nyerni ohajtanának, s illető egyházi hatóságoktól evégre
engedélyvel vannak ellátva, hogy a kellő bizonyítványok-
kal ellátandó kérelmeiket az erdélyi püspöki hivatalnak
minél hamarabb beklüdjék. Károly-Fehérvárt, 1860. évi
bőjtelő hava 14-én.

— Derék hazánkfa Zichy, a külföldön szép eredmé-
nyel képviseli a magyar művészetet; róla ugyanis, mint
Szent-Péterváron lakó „genialis festészri“ nagy elismerés-
sel szól a „Nord“ tárcáirója.

— *Tagioni*, a feledhetlen táncosnő, megküldé aro-
képét *Lievj Emmának*, Páris első táncosnőjének, e szép
fóliárral: „Feledtessen, de önmaga ne feledjen el engem.“

Nemzeti színház. — Ma adatik: „Kunok,“ op.
4 felvonásban.

Nyílt tér.) Az „Idők Tanuja“ 1860-ik évi január 11-én
kiadott 8-dik számában a legfelsőbb helyen jóváhagyott
Magyar Nyugdpénz-Intézet választmánya egy kimutatást
terjeszt az olvasó közönség elé, melyben az egyes intézeti
tagok fokozatonkénti bekebelezési idejükhöz képest esendő
nyugdíjak kiszabásáról azokat értesíti, holott a valóság-
os küzetés ahhoz képest nagyon különböző eredmé-
nyel történt. Ugyanis a mult 1859-ik év első felében a
nyugtatott 36 forint 75 krár helyett 35 forint fizettetett,
mivel a hadi költségek fődözésére az intézetnek 5° vel
járulnia kelle; második felében pedig amidőn már a hadi-
költségek fődözésére, alig ha követelés fordult elő, mégis

*) Az e rovatban foglaltakért a szerkesztőség csak
a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget. Szerk.

36 forint 75 krár helyett, csak 31 forint 47 krár fizet-
tetett.

Továbbá, az újabb szabályok 18-ik §-a szerént a 40
és annál több esztendeig bekebelezett, és esendőseget fizető
intézeti tagnak, sohasem járhatna több, mint 400 régi váltó
forint, vagyis 160 pengő, és mivel az alaptőkéknek hiánya
miatt az is már felére vagyis 80 pengőre szállított; mi-
csoda alapszabály szerént lehetett tehát a fentérintett ki-
mutatásban a nyugdíjakat 22 tag és 71 özvegy után 167
forinttal számítani? miért 6 tag 59 özvegy és 2 árva után 126 forin-
tot? és utóljára 5 tag 53 özvegy után 105 forintot kivetni?
ezek kedvezésben részesülnek, holott a többi 337 részvényes
esendőségének felerészét sem kapja — micsoda alapsza-
bály szolgát eszerént 226 egyén kedvezésben részesíté-
sére? és micsoda 337 egyén rövidségére? holott a szabá-
lyok valamennyi intézeti tagot egyformán jogosítanak!

Az eszerént a rövidbebet húzó 337 intézeti tagok
érdekesen, talán jogosan szóvalok fel, ha azt kérem, hogy
a fentérintett lapban kiadott képezetes kimutatás helyett,
(ha egyppár nappal későbbben is) az hozatnék köztudomásra,
hogy félvékenint, az újabb megalapított nyugdíj-mennyi-
ségekre, a kezelési szükségletek levonása után, az ezen
időszakra mennyi esik? hogy aszerént a valódi esendőse-
gekről tökéletes nyugtatványokat küldhessék a tagok az
Intézet pénztárhoz, mert az eddigi eljárás szerént a Nyug-
díj-Intézet ingadozásai nem hogy eloszlattatnának, sőt in-
kább nagyobulnak azáltal, hogy a részvényesek soha azt
nem kapják, amit nyugtatnak. — Tagadhatlan ugyanis,
hogy az Intézet eredeti szabályai alaptalan számításban ala-
pultak, de a 1837-ik évi későbbiek sem tökéletesebbek,
amit a szabályoknak az új átalakítás alkalmával az én fel-
iratomra 1837-ik évi 196-ik szám alatt adott választmányi
leirat is igazolja, melynek sarkán ez foglaltatik: *Observatio per praetulum D. Vestram in eo facta: quod incremente taliter numero pensionistarum post 20. aut plures annos similis fundi pensionalis perplexitas enascitura sit, quidem realisaretur, interim recte ad praepediendum talem eventum, ut item incorporationis extensio etiam penes incrementum taliter numerum pensionistarum pro remedio consolidationis hujus Fundi canonisari possit, praevia reformationis puncta firmis basiibus superstructa habeantur, adeoque manifestus metus recrudescens suo tempore similis perplexitatis, penes strictam observantiam reformationum statutorum, et mutuum membrorum cooperationem prorsus evanescat.* Szép ígérlet volt biz ez, de most mégis csak ott vagyunk, ahol a mádi görög. — Ilyen számítások szültek a sok magyar intézet iránt uralkodó bizalmatlanságokat, minek elhárítása tekin-
tetéből kívánatos volna a Magyar Nyugdíj-Intézetnek is
hibás alapon alakult számításainak nyitvatást, az illető tagok
előtt nyilvános uton leplezetlenül világosságra hozni. De-
recskén febr. 8-án 1860.

Vadász Pál, s. k. intézeti tag.

Nemzeti könyvészet.

24. Sárospataki Füzetek, protestans és tudományos folyó-
irat egyház és nevelés, tudomány és irodalom körében; kiadják *Erdélyi János* és *Hegedűs László*, szerkesztik: *Antalffy József*,
4. évfolyam, I. füzet. Sárospatak, 1860. 8-r. 112 l. Jäger Károly a ref.
főiskola betűivel. Előfizetési ára egy évre 6 ujfir.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő: Főmunkatárs:
Lonkay Antal. Garay Alajos.

Ipar, gazdaság, pénzügy, kereskedelem és közlekedés.

Börzsetávirat Bécsből, feb. 27. 5° Metalliques 68.80. — részvények 193.80. — Augsburg 113.80. — London
Nemzeti kölcsön. 77.20. — Bankrészvények 861. — Hitel-
(elűst) 133 — Arany (darab) agio 6.23.

Pest, 1860. Nyomatott Wodianer P.-nél, Erzsébet tér 3. szám.

Melléklet: Előfizetési felhívás a „Magyar Akademia könyve“ című kölleményfüzetre.